

מהות מצוות השבת אבידה

הבנת מצוות השבת אבידה מתוך הסתכלות אל תוך הנפש / נעם

זנד ונתנאל כהן

- 1.ה. פתיחה: הצגת התפיסה המקובלת מהי אבדה
- 2.ה. זיקת המאבד לחפץ
- 3.ה. הבנת אופן החלת הבעלות על חפץ
- 4.ה. קשיי דין ייאוש
- 5.ה. הבנת מהות מצוות השבת אבדה
- 6.ה. סידור השאלות על פי השיטה החדשה
- 7.ה. סיכום

א. פתיחה: הצגת התפיסה המקובלת מהי אבדה

בדיני התורה קיימת חלוקה ברורה בין תחום ההוראה, שכולל בתוכו מצוות ואיסורים בעלי פן מוסרי יותר – כמו "לא תרצח", איסור בעל פן מוסרי מובהק שעריך שמירת החיים של כלל בני האדם נמצא בו – לבין תחום הדין, שמשמעותו היא סידור החברה, דינים שאין להם ערך עליון כשלעצמם אלא מטרתם היא לכונן חברה מסודרת וצודקת. נמצא את דינים אלו בעיקר בערכת המשפט הממונית, לדוגמה דין חזקה, שבו על אדם המוציא משהו מחזקת חברו לספק את הראיה כדי לזכות בדין, ולא להיפך.

בתורה קיימות מספר מצוות שאנו מתלבטים לאיזה תחום עלינו לשייכן, והאם הן נמצאות דווקא בתחום מסוים, כגון במצוות ריבית ואונאה שאנו רואים בהן פנים ממוניים ומוסריים מובהקים. כאשר אנו מסתכלים על מצוות השבת אבדה, אנו נתקלים בדילמה הזו בצורה עזה. ננסה להבין לאיזה תחום היא שייכת.

במבט ראשון נראה שמצוות השבת אבידה היא מצווה משפטית שבה אדם עושה את המוטל עליו מבחינה ממונית, ואינו עושה מעבר למחשבה של כל אדם. זוהי מצווה טבעית, ואדם שייקח אבידה שהוא מצא ברחוב ייחשב כגזלן בצורה אינטואיטיבית, ולכן מצוות השבת אבידה היא רק מצווה שמטרתה לסדר את עולמנו כך שכל אדם ישתמש בחפציו בלבד ולא ייקח את רכוש חברו. זאת אומרת שכאשר אדם מאבד ממון, וממונו רחוק ממנו ואינו בשליטתו כלל, עדיין רכוש זה בבעלותו והוא קניינו, ואיבוד החפץ לא משנה כלל את סטטוס הבעלות עליו אלא אך ורק את יכולת השליטה בו. משום שריחוק ממנו ממנו אינו גורם לכך שתפקע בעלותו על החפץ, מצד הדין עליו להשיב לו את חפציו ואין כאן אף פן מוסרי כלל. אנו רואים זאת לדוגמא בהלכות אבידה ששווה פחות מפרוטה, שבה הרמב"ם כותב: "אבידה שאין בה שוה פרוטה, אינו חייב להטפל בה ולא להחזירה" (הלכות גזילה ואבידה יא, יב). אם נדייק מדבריו אפשר לראות שלמרות שלא קיימת חובת השבת אבידה קלאסית, שבה אני חייב לטפל ולהחזיר לאדם, הרי ברור לו – עד שלא טרח להזכיר את זה כלל – שאסור לאדם לקחת את האבידה לעצמו, מכיוון שאילו היה מותר לו, לא היה צריך להגיד שאינו צריך לטפל בה או להחזירה אלא היה כותב שמותר לקחתה לעצמו. זאת אומרת שהפטור היחיד הוא מטיפול והחזרת האבידה, אין שום פטור אחר המפקיע את בעלות האדם על החפץ.

לעומת זאת, אנו מוצאים צדדים מעט שונים במצוות השבת אבידה שלא מלמדים בהכרח על צד ממוני מובהק שלה. גם את אלה אפשר לראות בדברי הרמב"ם:

המוצא אבידה שהוא חייב להחזירה חייב להכריז עליה ולהודיעה ולומר מי שאבד לו מין פלוני יבוא ויתן סימנין ויטול.
ובכל זמן שהאבידה אצלו אם נגנבה או אבידה חייב באחריות.
מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום.
מצא דבר שיש בו רוח חיים שהרי צריך הוא להאכילו (הלכות גזילה ואבידה יג, הלכות א, י, יג ו-טו).

הנה אנו רואים שעל פי הרמב"ם מוטלת על האדם חובה שהיא מעבר להשבת החפץ לבעלים אלא גם לשמור, להאכיל, לקחת אחריות, לחפש את בעל האבידה ועוד. כל

אלו הם דינים המלמדים על צדדים מעט יותר מוסריים ופחות ברורים מאליהם במצוות השבת אבדה, ושאינן בה רק צד משפטי—דיני אלא גם פן גבוה יותר, מוסרי יותר ופחות מובן מאליו.

על פי כלל הדברים שנכתבו לעיל אכן נראה שבסיס מצוות השבת אבדה הינו דין. מצוות השבת אבדה היא מצווה שכל אדם עושה בה את המוטל עליו ומה שמצופה ממנו, ואינו עושה מעבר למה שצריך, אך מעבר לבסיס נראה מעט פנים מוסריים יותר, כגון לשמור על החפץ וכדומה, ולכן כמעט כל המפרשים מבינים את מצוות השבת אבדה כמצווה דינית בעלת פנים מוסריות. מצווה זאת בסיסה אדם צריך לעשות כמובן מאליו, אך הדינים הנוספים הם מוסריים יותר, והמחלוקות הן בעיקר האם היא מוסרית יותר או פחות.

במאמר זה נחדור לעומק הבנת מצוות השבת אבדה, נסתכל במבט רחב, כולל וגדול, כדי לנסות ולהבין את מצוות השבת אבדה לחלוטין. נגיע למסקנה איך עובדים דיני בעלות על חפץ ואיך הם משפיעים על מצוות השבת אבדה, ועל הצדדים המוסריים שלה.

ב. זיקת המאבד לחפץ

ב.1. הבנת אופן החלת הבעלות על חפץ

כפי שהצגנו בפרק הקודם, מצוות השבת אבדה היא בעיקרה מצווה משפטית, המבוססת על כך שהחפץ האבוד שייך לבעליו המקוריים. תחילה עלינו להבין לעומק, מה הופך חפץ לשלנו? הרמב"ן משיב כך:

ונראין הדברים שהביטול בלב הוא ואינו צריך להוציאו בשפתיו [...] וכל זה מן הטעם שפירשתי, שאין אדם עובר אלא על חמץ שלו שהוא רוצה בקיומו ודעתו עליו; הא נתייאש ממנו ונתן דעתו שאינו רוצה מחמת איסורו, ולא

יהנה בו לעולם, אינו עובר. משל, ממון שאבד: כיון שיתייאש ממנו בלבו – יצא מרשותו, אף חמץ בזמנו ממון אבוד הוא מבעליו ויצא מרשותו בייאוש (חידושי רמב"ן, פסחים ד, ב).

הרמב"ן מסביר שכאשר ממון יוצא מרשותו של אדם ומשליטתו, הוא כבר אינו שלו. אך ממון אינו יוצא מרשות אדם אלא אחרי שהתייאש ממנו, ואינו חושב שיהנה ממנו יותר. באופן דומה כתב החזון איש:

וכל ענין היאוש שלא החשיבה תורה בעלים על ממון אלא כששולט עליו אבל כל שמרד החפץ על בעליו פקע קנינו, וכל שיש לו עדיין תקוה לשוב ולשלוט עליו עדיין קנינו קיים (חזו"א כלים, סי' לא ס"ק יב).

החזון איש, כרמב"ן, גם חושב וכותב באופן ברור יותר שעניין בעלות הוא אופן השליטה בחפץ דווקא, וסיבת הפטור בייאוש אבדה היא התקווה לשליטתו – התקווה לשליטה היא כשליטה ממש. בדומה לכך כתב המהר"ל:

בפרק ב' דבבא מציעא (כא א), אמרו שם שאין צריך להחזיר האבידה אחר יאוש בעלים. ודבר זה נראה לבני אדם רחוק, שיקח אדם את שאינו שלו, והוא לא עמל ולא טרח, ויחמוד ממון אחר. ודבר זה אינו לפי דת הנימוסית, כי דת הנימוסית מחייב להחזיר האבידה אף אחר יאוש בעל האבידה מן האבידה?

[...] כל דברי תורה משוערים בשכל. וכאשר כראוי לפי השכל, כך ראוי לעשות. וכמו שאמרה תורה (דברים ד, ו) "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם וגו'". ואינו דת נימוסית, כי דת הנימוסית מניח הדברים לפי הסברא ולפי המחשבה, והתורה היא שכלית לגמרי, ואין התורה פונה אל הסברא. ומפני שהממון של אדם אינו עצם מעצמו ובשר מבשרו, רק הוא קנינו אשר הוא שייך לאדם, ולפיכך כאשר נאבד הממון ממנו, שאין הממון ברשותו, כי כל אבידה הממון יוצא מתחת רשותו, הרי הממון עצמו אינו ברשותו, וגם דעתו אין עליו, שנתייאש והוציא את הממון מלבו, הרי דבר זה אינו עוד ממונו כלל, שאינו ברשותו, וגם אינו בדעתו, והוא הפקר. ולכך כאשר מתייאש מן הדבר, ומוציא הממון מדעתיה, אינו עוד ממון שלו. לכך אמר שאם הניח כלי בביתו, וסבר שאבד, ונתייאש מלבו כמה שנים, ומצא אדם אותו הכלי, אינו למוצאו, לפי שהכלי הוא ברשות הבעלים, ואינו יוצא

מרשותו. וכך אם יצא מרשותו, שנאבד, ולא הוציא אותו מדעתו, שלא נתייאש, הרי הוא עדיין קנינו, וממונו נחשב, ולא זכה בו המוצא אותו (מהר"ל, ספר באר הגולה באר השני פרק ו; כל ההדגשות במאמר הן שלנו, נ"ז ונ"ח).

המהר"ל מלמד שלכאורה הדבר המכונן בעלות הוא השליטה בחפץ, ולכן כאשר אדם מאבד חפץ על פניו הוא כבר אינו ברשותו, אלא מתברר שיש עוד פרמטר ששומר את הבעלות על החפץ, ומה הוא? עצם המחשבה עליו וחוסר הייאוש ממציאתו.

נראה שהמשותף לשלושת ההסברים הללו (והם אינם היחידים) הוא עניין השליטה בחפץ והיכולת ליהנות ממנו, כך שהקניין חל על החפץ. זאת אומרת שהפן המרכזי בבעלות על חפץ הוא השליטה בו, ולא אף פרמטר אחר. מכיוון שקיים דין ייאוש באבדה כל ראשון או אחרון נאלץ להידחק ולהוסיף פרמטר נוסף ושולי יותר כדי שאבדת חברי תהיה שייכת לו לאחר ייאוש, אחרת באמת דין ייאוש קשה לנו, הרי למה עליי לחכות עד לייאוש האדם כדי שתפקע בעלותו על החפץ ולא מיד כשאיבד שליטתו?

ב.2. קשיי דין ייאוש

אנו רואים שבעניין השבת אבדה נמצא דין חדש בשם "ייאוש". כוונת המושג ייאוש היא שכאשר אדם כבר אינו מאמין במציאת החפץ על ידו או על ידי אחרים, "שאבוד ממנו ומכל אדם", החפץ כבר אינו בבעלותו אלא נהיה הפקר.

את דין ייאוש לא מצאנו כמעט באף מקום. דין זה אומר שחובה עלינו להשיב אבדה לבעליה כל עוד הוא לא התייאש, ורק לאחר ייאוש בטלה חובה זו. ולכן דין זה, אשר טוען שחפץ לכאורה כבר לא שייך לבעליו לאחר ייאוש, מזוהה באופן אוטומטי

בחלק משיטות הראשונים והאחרונים כדין הפקר המוציא חפץ מרשות בעליו לרשות הכלל, ומוריד את בעלות הבעלים ממנו. אך הבנתו כך קשה מאוד מכיוון שיש בו סתירות לא מעטות. נמנה כמה מהן:

- א. אם יאוש הוא מדין הפקר, כיצד הוא מתקיים בלא הפקר בפועל, כמו שאנחנו יודעים שצריך לעשות בשאר מיטלטלין – בפה מלא ובפני בית דין?
- ב. בכמה מקומות בש"ס מצאנו שאדם אינו יכול לעשות פעולה על חפץ שאינו ברשותו. לדוגמה: בסוגיית גזל ולא נתיאשו הבעלים (בבלי, בבא קמא סח ע"ב), הדין הוא ששניהם אינם יכולים להקדיש – זה לפי שאינו שלו, וזה לפי שאינו ברשותו. נראה מכאן שאדם אינו יכול לעשות אף פעולה על חפץ שאינו ברשותו, קל וחומר שלא להפקיר!
- ג. אבידת גוי – בגמרא (שם קיג ע"ב) אנו רואים שאסור לגזול מגוי, אך כאשר נשאלת השאלה אם צריך להשיב את האבדה, נאמר שאסור להשיב ואפשר לקחת. מכאן נשאלת השאלה: אם טענו שאבדה היא ממוני הרחוק – כלומר הממון שלי שאינו נמצא ברשותי – ברגע שאני לוקח את אבדת הגוי אני גוזל אותו, והרי אנו יודעים מהגמרא שהבאנו שדבר זה אסור.
- ד. רבה (שם סו ע"א) מעלה סברה שאדם אינו יכול לזכות בגזלה משום "דבאיסורא אתא לידיה" (הגיע לידו באיסור). התוס' (שם ד"ה כיון דבאיסורא אתי לידיה) מדייקים מסברה זו שייאוש אינו כהפקר, משום שאם היה כאן הפקר, הרי פקעה רשות בעלים ופשוט שהגזלן יכול לקנות גם אם הגיע לידו באיסור – הרי מה זה משנה? כאשר חפץ לא שייך לאף אחד אפשר לקנותו! וזו לשונם: "כיון דבאיסורא אתי לידיה – מכאן משמע שייאוש אין כהפקר גמור דא"כ אפי' בתר דאתא לידיה באיסורא יוכל לקנות מן ההפקר'.

ה. ישנה דעה בראשונים, שלאחר שנים עשר חודש מותר לקחת את האבדה.¹ זו דעה בעייתית, הרי זה ממון של אדם אחר ואי אפשר להגיד ש"פקעה" בעלותו של אדם על החפץ. מדוע הזמן רלוונטי לעניין היחס של האדם לחפצו?
ו. כיצד רבא חושב שייאוש שלא מדעת הווי ייאוש – הרי אין דבר כזה הפקר שלא מדעת! כל עוד לא הפקרת חפץ הוא לא מופקר גם אם אפקיר אותו בעתיד. הרי אפילו אם אודיע שעוד שנה אפקיר חפץ בוודאות הוא יהפוך להפקר? ודאי שלא!

על פי שש השאלות הללו נראה שדין ייאוש קשה ולא מובן, שהרי אם דין ייאוש הוא דין הפקר עלינו לתרץ את כלל הקושיות הללו, ואם הוא אינו דין הפקר, אז מה כן? לא מצאנו דין אחר שמפקיע בעלות מאדם שהוא לא מדין הפקר.

ג. הבנת מהות מצוות השבת אבדה

לאור השאלות הרבות שהעלנו כאן והריבוי הגדול בשיטות הבנת הבעלות של אדם על חפץ, כאשר לומדים את סוגיית ייאוש שלא מדעת קשה מאוד להבין את רבא כראוי. ולכן, כדי לענות על כל השאלות ולהבין שיטת רבא, ראוי לפרשו כך:

עלינו להבין מה חידשה התורה כאשר ציוותה אותנו במצוות השבת אבדה. וכך כותב רבי נפתלי טרופ זצ"ל:

והנראה ליישב כל הני, דהנה יש לחקור, מה פעלה התורה כאשר ציוותה העשה דהשב תשיבם, ד"ל דבלא הציווי הוי אמינא דאמנא אסור ליטלה

¹ ראשונים על בבלי, בבא מציעא כח ע"ב. בנוסף, רש"י בברכות נח אומר כך: "ככלי אובד – וסתם כלי לאחר י"ב חדש משתכח מן הלב דיאוש בעלים לאחר י"ב חדש בפרק אלו מציאות (בבא מציעא ד' כח.) מי שמצא כלי או שום מציאה חייב להכריזו שלש רגלים ואם נמצא אחר הסוכות צריך להמתין ולהכריז בפסח ובעצרת ובחג דהיינו י"ב חדש ושוב אין צריך להכריז: הוא טוען שהסיבה שמותרת האבידה היא דין ייאוש אך נראה שהוא אכן חושב שלאחר כשנים עשר חודש הבעלות פוקעת גם אם מכניס זאת לדין ייאוש והשאלה עומדת בעינה".

לעצמו אבל לטפל ולהשיבה נמי לא חייב, וציוותה התורה להשיב אבידה דחייב לטפל ולהשיבה, או **דילמא בלא ציווי התורה הו"א דמותר לו לקחת לעצמו**, דכיון דאבוד ממנו אין כאן גזילה, וליכא לאו דגזילה רק כשגזלה מידו או מרשותו, וציוותה התורה דאע"פ שאבוד ממנו אסור לו ליטלה לעצמו וחייב לטפל ולהשיבה לו (חידושי הגר"ט, בבא מציעא סימן קנב).

רבי נפתלי טרופ מנסה לברר מה דין השבת אבדה מהתורה חידש – האם הוא חייב אותנו להחזיר את החפץ, ואילולא המצווה לא היינו מחויבים בכך אך היה אסור לנו לקחתו לעצמנו, או שמא לולא מצווה זו הייתה קיימת, כל אבדה שהיינו מוצאים ברחוב היינו לוקחים לעצמנו, מכיוון שהחפץ כבר לא שייך לבעלים?

ממשיך הגר"ט וכותב:

ובזה מבואר דברי הטור שכתב דאבידה מדעת הוה הפקר ומותר ליטלה לעצמו והק' הב"י אטו משום שאינו חושש לפקח על נכסיו נאמר שהפקירם. ולפמש"נ אי שפיר דהיכא דאינו חייב להשיבה ליכא איסור גזל ולכך מותר ליטלה לעצמו וא"ש הקושיות שהקשינו לעיל, דכל שאין מחוייב להחזיר מותר לקחת לעצמו (שם).

ובהמשך הפסיקה הוא מעמיד את הטור על פי ההבנה השנייה, שאלמלא מצווה זו הייתה קיימת, כל אבדה שהיינו מוצאים ברחוב הייתה כהפקר ויכולנו לקחתה לעצמנו, ומוכיח זאת על פי פסיקת הטור (חושן משפט, הלכות אבידה ומציאה רס"א) שאבדה מדעת היא כהפקר ומותר לאדם לקחתה לעצמו שהרי אנו רואים שבמקום שבו אין אנו מחויבים במצוות השבת אבדה מותר לאדם לקחתה לעצמו. על פי זה שבמקומות שבהם אני לא מחויב במצוות השבת אבדה, האבדה היא כהפקר, הוא מבין שהחידוש שבמצוות השבת אבדה הוא החיוב להחזיר, ובנוסף גם החיוב לא לקחת את האבדה אלינו. בהמשך (בסימן קנג) הוא מוסיף הוכחה, שאין אנו מחויבים במצוות השבת אבדה במקרה כגון זוטו של ים, שם אדם יכול לקחת את האבדה לעצמו, ונראה שאכן על פי הטור ההווה אמינא השנייה יותר מתקבלת על הדעת.

מצוות השבת אבדה חידשה לנו את חובת ההשבה לבעלים לחלוטין, לא רק מחובת ההחזרה אלא גם מחובת איסור הלקיחה לעצמי.

ננסה להבין את רבא על פי שיטת רבי נפתלי טרופ והטור במהות מצוות השבת אבידה: רבא, בדומה להסבר הראשונים, מגדיר בעלות על ידי שליטה של האדם בחפץ, אך בשונה מהם הוא אינו חושב שישנו פרמטר נוסף. מכאן נובע שכאשר אדם מאבד חפץ, החפץ נהיה כהפקר, ואז נשאלת השאלה מדוע התורה מצווה עלינו להשיב אבדה.

רבא שולל את האפשרות שהתורה מצווה עלינו מצווה משפטית, וסובר שמצווה זו היא מצווה מוסרית בלבד. כאשר התורה מצווה את האדם להשיב אבדה, היא חושבת על הלך הרוח של נפש המאבד. הרי כאשר אדם מאבד חפץ יקר לליבו, או סתם חפץ בעל ערך, תחושת נפשו ירודה ביותר, הוא נמצא בחוסר ודאות ושליטה ולכן הוא מחפש את החפץ בכל מקום, בודק אפילו כמה פעמים באותו מקום למרות שהוא יודע שהחפץ לא שם. חוויית האיבוד היא חוויה לא נעימה בלשון המעטה, חוסר הוודאות הזה מכניס את האדם לאי יציבות. אך ברגע ההבנה וההפנמה שחפץ זה לא יחזור אליו – ייאוש – גם אם האדם לא מרוצה או שמח מהמצב, הוא כבר לא נמצא באי יציבות הזאת שחווה קודם, במצב הביניים של חוסר הוודאות והמחשבה הבלתי פוסקת על החפץ. האדם מגיע לרגיעה נפשית ולמצב של מנוחה. התורה מצווה עלינו להחזיר חפץ לפני ייאוש – כדי לפתור לאדם את מצב הביניים. אך לאחר ייאוש? האדם כבר אינו נצרך לכך. לאדם ישנם שני מצבים של רגיעה נפשית: כאשר החפץ נמצא בידיו, וכשהאדם מפנים שהחפץ כבר לא שלו. מצב הביניים הוא המצב שהתורה מצווה אותנו לפתור.

לפי רבא, מצוות השבת אבדה היא צמצום הזמן שבו האדם שרוי במצב הנפשי הנוראי, "מצב הביניים", מרגע איבוד החפץ עד לזמן שהוא מתייאש. לכן ייאוש שלא מדעת הוא ייאוש, האדם לא נמצא מעולם במצב הביניים: כאשר אבדה האבדה הוא היה בטוח שהחפץ בידיו, ולאחר מכן, כאשר הוא מגלה שאיבד, הוא מתייאש מיד,

שהרי מדובר על חפץ שאנו יודעים שיהיה בו ייאוש מייד, ולכן הוא נקרא ייאוש שלא מדעת, והמאבד אינו מחפש את החפץ לעולם. לפי הבנה זו, חיוב מצוות השבת אבדה היא אינה חיוב דיני-ממוני, אלא חיוב מוסרי בלבד שמטרתו ריפוי הנפש, ואילולא היה חיוב מדין תורה להחזיר את האבדה – המוצא אכן היה יכול לקחתה לעצמו.

ד. סידור השאלות על פי השיטה החדשה

לאור הבנת שיטת רבא בגמרא ושיטת הטור, כל השאלות נפתרות מאליהן.

הרי השאלה הראשונה שואלת איך האדם יכול להפקיר חפץ בלא הפקר בפועל – ייאוש אינו גורם להפקר בכלל, אלא מצב האי ייאוש הוא שמחייב את המוצא להחזיר את האבדה לבעליה הקודמים, אך החפץ ברגע אבדתו נעשה להפקר משום שלבעליו אין שליטה עליו.

גם השאלה השנייה מתורצת – הרי הסיבה שאדם אינו יכול לעשות פעולה על חפץ שאינו בשליטתו היא כי מצד הדין הוא אינו אמור להיות שלו, ובאבדה החפץ באמת אינו של המאבד והוא אינו עושה אף פעולה בזמן הייאוש.

בנוסף השאלה השלישית צריכה עיון – גזל הגוי אסור, לעומת אבדתו שמותרת. והרי שאלנו איך זה יכול להיות? אך אם מצד הדין אבדת גוי אינה שלו בכלל, ומצוות התורה היא רק מצווה של חסד, הגיוני שכמו שבריבית עם ישראל יהיה מצווה אך ורק על עם ישראל ואינו מחויב על גוים, אף כאן יהא כך. אך ברור שבעניין גזל, שמצד הדין אסור לקחת, לא יהיה הבדל בין גוי ליהודי.

השאלה הרביעית שהתוס' שואלים מתורצת בכך שבאמת ייאוש אינו דין הפקר אלא דבר שונה לחלוטין, שמדבר על הפקעת חובת המצווה דייקא ולא על חלות הבעלות על החפץ.

בשאלה החמישית ששאלנו, איך יכול להיות שפוקעת בעלות של אדם על חפץ והמוצא אינו צריך להחזיר את החפץ – מרגע איבוד החפץ, החפץ אינו שייך למאבד. בעלות החפץ אינה "פוקעת", אלא למצווה יש הגבלת זמן שנגמרת לאחר שנים עשר חודש.

והשאלה השישית ששאלנו, איך רבא חושב שאדם יכול להפקיר חפץ שלא מדעת, השאלה כבר לא רלוונטית, מכיוון שייאוש אינו מפקיר את החפץ אלא מוריד את החיוב של המוצא להחזיר את האבדה.

ה. סיכום

בהתחלה, כאשר הסתכלנו על מצוות השבת אבדה, ראינו מצווה דינית ברובה, שלכאורה היינו מגיעים אליה מצד המוסר הטבעי. אך ככל שיותר מעמיקים בדיני בעלות, רואים את אט שהפרמטר החשוב והדומיננטי בבעלות הוא השליטה בחפץ והיכולת שלי ליהנות ממנו, וכמובן כאשר אני מאבד אותו אני מאבד גם את השליטה בחפץ ואיני יכול יותר להשתמש בו. לכן נראה שהחפץ אכן כבר אינו שייך לי, שהרי אמרנו שהפרמטר החשוב ביותר בבעלות זו היכולת לשלוט בחפץ, וחפץ אבוד אינו עונה על פרמטר זה כלל. על כן, כדי להבין את מצוות השבת אבדה, צריך להבין שהיא אינה מצווה דינית משפטית אלא מצווה מוסרית לחלוטין, ללא אף צד דיני, מצווה שבאה לעזרת חברינו. אולי היינו יכולים להבין שאנו צריכים להחזיר אבדות גם ללא התורה, אך לא מצד דין הבעלות אלא מצד עזרה לחבר וריפוי נפשו, מכיוון שכאשר אדם מאבד חפץ הוא נמצא במצב נפשי מעורער עד רגע ההשלמה – הייאוש

— של מציאת האבדה. אולם, אף אדם אינו צריך להישאר במצב חוסר הידיעה שמייסר אותו לאורך זמן, ולכן התורה מחייבת אותנו במצוות השבת אבדה. הבנה זו היא על פי שיטת רבא בייאוש שלא מדעת, והיא מפתחת משם לאורך כלל הש"ס את הבנת חובת השבת אבדה, וכך הטור מפרש את חובת השבת אבדה.